

Klimaatleiderschap: einde van een tijdperk?

Coby van der Linde over de opmars van China en de gevolgen voor de energiesector

Energiepodium.nl 29 maart 2018

Er zijn al veel woorden aan vuil gemaakt. De aankondiging van Amerikaanse handelsmaatregelen is het zoveelste hoofdstuk in de veranderende internationale politieke en economische relaties. Het internationale vertrouwen brokkelt steeds verder af en het is struikelen van incident naar incident op zowel economisch als geopolitiek vlak. Kiftende klein- en grootmachten zorgen ervoor dat het optimisme van de tomeloze groei van de internationale markten en de opkomst van nieuwe landen een vage herinnering lijkt te worden. Dat was vóór 2008. Het verteren van de internationale financiële en economische crisis blijkt toch een stuk ingewikkelder dan gedacht en ook langer te duren.

Niks terug naar hoe het toen was. De post-2008 wereld is een heel andere, met veel politieke onrust in binnenlandse en buitenlandse politieke verhoudingen en internationale economische spanningen. Wat er voor in de plaats komt wordt nu uitgevochten op het internationale strijdtoneel.

De opmerkelijke veranderingen in China, waar Xi een aanstelling voor het leven kreeg en zijn gedachtengoed werd vastgelegd in de grondwet, worden hier tamelijk lauw ontvangen. Dat is vreemd want het communisme 3.0 dat zich nu ontvouwd, past helemaal niet bij de liberale en democratische maatschappijopvattingen van Europeanen. Maar ja, met het Amerika van Trump hebben we ook niet veel meer en eigenlijk ook niet zoveel met onze eigen EU mores. Bij de aankondiging vorig jaar van Trump dat de VS het klimaatakkoord van Parijs zal verlaten, werd in Europa een opmerkelijke draai richting China gemaakt. Voor klimaatleiderschap moesten we kennelijk onze eieren maar in dat mandje doen; een land waar nota bene de helft van de wereldkolenconsumptie plaatsvindt.

Ik kon dat toen en nu niet goed volgen. Ja, het klopt dat China de grootste investeerder is in zonen windenergie, maar dat maakt nog niet dat de CO₂ emissiepaden passen in een post-Parijs wereld. Vooralsnog doet de VS het op het gebied van emissiereductie best goed. Als gevolg van de relatief lage gasprijzen worden daar kolen met gas vervangen en nemen de CO₂ emissies er al een paar jaar af. Kom daar hier maar eens om. Bovendien zijn ook de investeringen in zonen windenergie in de VS aanzienlijk. Dus ondanks de retoriek van Trump zit de VS wel aardig op koers. Misschien moeten we de handelsmaatregelen van de VS in een ander perspectief plaatsen.

China heeft eigen regels gecreëerd, die lijken op de regels van de open internationale markt, maar niet helemaal

China begint aardig op de deur te kloppen als concurrent hegemoon, dus als land dat toonaangevend is in politiek, handel, cultuur en ideologie. Het heeft voor de economische ontwikkeling de afgelopen jaren enorm gebruik kunnen maken van de open internationale markten. De zucht naar grondstoffen en energie heeft plaats kunnen vinden in deze open wereld. De investeringen van Chinese bedrijven in het buitenland zijn hier het resultaat van. Langzamerhand breidt de zucht naar grondstoffen en energie zich uit naar een zucht naar kennis. En ook hier zien we een flinke opmars van Chinese bedrijven. Tegelijkertijd worden relaties en

belangen minutieus in de wereld uitgebreid, onder andere via het 'one belt-one road' beleid, via de investeringen in Afrika en Latijns-Amerika en ook in Azië.

Waar Europa met andere landen nog best snel reciprociteit wil, doen we dat met China niet. China heeft eigen regels voor zichzelf gecreëerd, die lijken op de regels van de open internationale markt, maar niet helemaal en niet echt in China. Een ander opmerkelijke ontwikkeling is dat China vanaf 26 maart jongsleden oliecontracten in yuan heeft gelanceerd zodat het niet langer meer dollarcontracten hoeft af te sluiten. Dus naast WTI contracten op Nymex (New York Mercantile Exchange) en Brent contracten op de Intercontinental Exchange (ICE) in London, zal op de Shanghai International Energy Exchange olie in yuan verhandeld worden.

Als grootste importeur van olie kan de impact op de dollarkoers aanzienlijk zijn. Immers, nu oefent China met zijn olie-importen een grote vraag uit naar dollars. Daar wil het land vanaf. Via de opgebouwde intensieve relaties kan het druk uitoefenen op olie-exporterende landen om de olie steeds vaker in Yuan af te rekenen. Het is wachten op een zelfde initiatief ten aanzien van aardgascontracten. Voor de VS zijn dergelijke initiatieven van China mogelijk verstrekkender, dan een handelsdispuut over staal. Schoten voor de boeg, zullen we maar zeggen. En het Europese roeiboortje? Dat lag ook nog bijna in de vuurlinie.

Er is echt iets aan het veranderen in de internationale politieke en economische ordening. Wat we nu zien is een strijd tussen het oude Pax Americana tegen de opkomende Pax Sinae en de uitkomst zal bepalend zijn voor de komende decennia.

Coby van der Linde is directeur van het Clingendael International Energy Programme (CIEP)